

Nr 100.

Av herr **Pauli m. fl.**, om ändrade grundlagsbestämmelser beträffande suppleanter i utrikesutskottet och utrikesnämnden.

Då utrikesutskottet inrättades genom riksdagsbeslut av 1936 och 1937, stadgades (RO § 50), att val av utrikesutskott även skall gälla som val av utrikesnämnd. Ledamöter och suppleanter utgöras alltså inom utskottet och nämnden av samma personer.

Enligt de intill 1933 gällande bestämmelserna beträffande suppleant i utrikesnämnden ägde denne inträda endast i det fall att ledighet inträffat i nämnden, därigenom att ledamot avgått ur riksdagen (på grund av dödsfall eller avsägelse av riksdagsmandatet) eller utnämnts till statsråd. I sådant fall — då alltså en verklig vakans uppstått i nämnden — inträdde suppleant som ledamot. Denna stränga begränsning i suppleanternas tjänstgöring visade sig emellertid vara förenad med påtagliga olägenheter, och förslag till ändring framfördes upprepade gånger i riksdagen i syfte att bereda suppleanterna möjlighet att även tillfälligt taga plats i nämnden. Såsom redan berörts, ledde dessa förslag till en 1933 beslutad grundlagsändring. I enlighet med denna kan suppleant numera kallas till sammanträde med nämnden icke blott då medlem avgår, utan även då han får tillfälligt förfall.

Sedan utrikesutskottet inrättats, framträder emellertid en påfallande och föga motiverad skillnad mellan den ställning, vilken de till suppleanter utsedda personerna intaga, allteftersom de fungera såsom suppleanter i utrikesutskottet och i utrikesnämnden. I sin förstnämnda egenskap äga de samma befogenheter som suppleanterna i övriga riksdagsutskott. De ha rätt att närvara vid utskottets samtliga sammanträden och erhålla därigenom möjlighet att kontinuerligt följa utskottets arbete, vilket måste anses vara till båtnad för ärendenas behandling, särskilt i de fall då suppleant kommer att inträda i ordinarie utskottsledamots ställe. I sin egenskap av suppleanter i utrikesnämnden kunna de däremot inkallas endast i de fall, då på grund av ledighet eller tillfälligt förfall någon ordinarie ledamots plats måste fyllas.

Som motivering för den intill 1933 bestående begränsningen av nämndsuppleanternas uppgifter åberopades på sin tid, enligt professor Axel Brusewitz' framställning (se Sveriges riksdag, Avd. 2, b. 15, sid. 178 f.), en strävan dels att trygga sekretessen, dels att så långt som möjligt upprätthålla

kontinuitet i nämndens förhandlingar genom att ständigt samma personer nödgades närvara vid sammanträdena. Den 1933 företagna ändringen ådagalade, att dessa motiv icke längre ansågos tillfyllestgörande för ett vidmakthållande av det gamla systemet. I fråga om den nu i detta avseende rådande åtskillnaden mellan nämnd och utskott kan den ifrågavarande motiveringen än mindre anses tillämplig. Vad sekretessen beträffar äro ju suppleanterna i utskottet bundna av alldeles samma tystnadsförpliktelse som de ordinarie ledamöterna, och vad angår kontinuiteten söka givetvis även inom utrikesutskottet de ordinarie ledamöterna att i görlig mån genom sin närvaro vid sammanträdena trygga förhandlingarnas kontinuitet. Såsom tidigare framhållits, står det däremot i direkt strid med intresset av kontinuitet i nämndens arbete att suppleanterna i nämnden icke äga möjlighet att följa förhandlingarna vid sammanträde efter sammanträde, såsom de kunna göra i utskottet. Detta har också mer än en gång visat sig på ett onödigt sätt tynga utskottets arbete, då t. ex. ett sammanträde i utrikesnämnden åtföljts av en överläggning inom utrikesutskottet och då för de i utskottet närvarande suppleanternas räkning en rekapitulation måst göras av i nämnden redan förebragta och behandlade frågor.

Det riktiga synes vara, att för suppleanterna i nämnden stadgas samma frihet som för suppleanterna i utskottet att, även utan att direkt tjänstgöra såsom ledamöter, övervara sammanträdena.

Några bärande skäl synas icke föreligga för ett fortsatt upprätthållande av skillnaden mellan utrikesnämnden och utrikesutskottet i fråga om suppleanternas här berörda befogenheter, och å andra sidan äro påtagliga olägenheter förenade med det nu gällande systemet.

På grund av vad sålunda anförts tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen måtte såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling antaga följande förslag till ändrad lydelse av § 54 regeringsformen och § 50 riksdagsordningen.

I *regeringsformen* § 54 erhåller tredje stycket följande lydelse:

Nämndens ledamöter och de för dem valda suppleanter böra — — — förekommit. I fall — — — vare ledamöter och suppleanter därtill förbundna. Ledamot, så ock suppleant, skall — — — iakttagande.

Riksdagsordningen § 50 erhåller följande lydelse:

Val av — — — omförmälda utrikesnämnd. Beträffande suppleants inträde i nämnden gälle enahanda bestämmelser som i fråga om suppleants inträde i utskott.

Ledamot av nämnden utövar — — — sina befattningar.

Konungen sammankallar — — — förordnar Konungen.

Skulle minst — — — nämnden sammankallad.

Ledamot och suppleant — — — är samlad. För inställelse — — — ersättning enligt föreskrifter i den i § 23 omnämnda stadga.

Stockholm den 23 januari 1940.

Ivan Pauli.

Harald Åkerberg.

Rickard Lindström.

Östen Undén.
